

Odemokratisk skrivundervisning i gymnasieskolan

Skrivundervisningen inom gymnasieskolans svenskämne bidrar i hög grad till att befästa klyftor och skillnader mellan elever, även om exempel på motsatsen finns. Det visar en avhandling vid Göteborgs universitet.

– Elever på pojkdominerade yrkesförberedande program löper en särskild stor risk att marginaliseras, säger **Pernilla Andersson Varga**, avhandlingens författare. Pernilla Andersson Varga har undersökt skrivundervisningen inom ramen för en och samma svenskurs på fyra olika gymnasieprogram vid en gymnasieskola. Till grund för undersökningen ligger elevernas skrivuppgifter och producerade texter, lärarnas bedömningar samt intervjuer och fältanteckningar. Studien har gjorts dels på två studieförberedande gymnasieprogram, naturvetar- och samhällsvetarprogrammet, dels på två yrkesförberedande program, el- och handelsprogrammet.

Resultaten visar på radikalt skilda villkor för skrivundervisningen.

– På ett av de studerade programmen, i elklassen, erbjöds en undervisning inriktad på återgivning av fakta eller av elevernas egna förehavanden. Det resulterade i texter som motsvarar nivån för grundskolans mellanår, säger Pernilla Andersson Varga.

Eleverna på de båda studieförberedande programmen erbjöds däremot en skrivundervisning med potential att utveckla olika skrivrepertoarer. Skrivuppgifterna där tvingade fram texter som var både utredande och argumenterande.

– Att vara en kompetent skribent är något som tillhör vuxenlivet och det är en viktig del av ett aktivt medborgarskap.

Det som avvek från mönstret var emellertid skrivundervisningen på det yrkesförberedande handelsprogrammet. Där var undervisningen starkare inramad och instruerande steg för steg, något som normalt inte gäller för skrivundervisningen där det istället är sällsynt med genomarbetade instruktioner. Handelsprogrammets elever klarade tack vare detta att producera både utredande och argumenterande texter.

Pernilla Andersson Varga efterlyser en omvärdering av förväntningarna på elever som studerar på yrkesinriktade program.

– Dessutom har idag få lärare ett eget förhållningssätt till den typen av skrivande som de förväntar sig att deras elever ska klara. Det försvårar arbetet med att nå de motvilliga skribenterna bland eleverna, och där skiljer sig läsandet från skrivandet, säger hon.

Av avhandlingen framgår att skrivundervisningens del av en och samma svenskurs varierar för de olika gymnasieklasserna, i avhandlingen mellan 20 och 50 procent av kursen.

– Lärarutbildningen behöver utbilda lärare så att de förmår undervisa elever med olika stort kulturellt kapital. Dessutom kan redan verksamma lärare behöva utveckla sin didaktiska verktygslåda. Först då kan svenskämnet göra anspråk på att vara skolans främsta demokratiämne. Som det nu är bidrar skrivundervisningen till den sociala reproduktionen och befäster klyftorna, säger Pernilla Andersson Varga.

Läs avhandlingen: <http://hdl.handle.net/2077/37061>

Avhandlingen har genomförts inom ramen för forskarskolan i utbildningsvetenskap vid Centrum för utbildningsvetenskap och lärarforskning, CUL, Göteborgs universitet.

För mer information:

Pernilla Andersson Varga, e-post: pernilla-a.son.varga@ped.gu.se, tel: 0702-541510

Pernilla Andersson Varga lägger fram sin avhandling *Skrivundervisning på gymnasieskolan. Svenskämnets roll i den sociala reproduktionen* vid institutionen för didaktik och pedagogisk profession, Göteborgs universitet.

Disputationen sker fredagen den 14 november klockan 13.00 i sal BE 036, Pedagogens hus B, Läroverksgatan 15, Göteborg